

USODA UČITELJEV V VOJNI.

Ljudskošolskih učiteljev iz Bosne in Hercegovine je v vojni 82. — Učiteljev trgovskih in srednjih šol iz Bosne in Hercegovine je pod orožjem 26. — Izza zadnjega izkaza je padlo čeških učiteljev 178, ranjenih pa je 556. — Nemških učiteljev s Češke je padlo 160, ranjenih je 382. — Ogrskih učiteljev je v vojni 5000. Od teh jih je padlo 41, ranjenih je 206. Sedaj je ogrski naučni minister izdal naredbo, da so učitelji v starosti od 38. do 42. leta oproščeni. — Francoska vlada je svoje učitelje poslala na njihova službena mesta, da v svojih šolskih občinah zapišejo vse, kar se je tamkaj dogodilo, odkar je izbruhnila vojna. Vsi ti zapiski bodo pozneje natisnjeni v posebni knjigi.

PREDČASNA OPROSTITEV VAJENCEV.

Dne 20. maja se je razglasila cesarska odredba z dne 17. majnika 1915, ki določa, da se učna doba tistih vajencev, ki so povodom sedanjega vojnega stanja kot črnovojniki pritegnjeni črni vojski, smatra za končano, če so se učili vsaj dve leti, preden so odrinili v vojaško službo.

SLUŠATELJI PRAVA.

ki naj bi kmalu napravili državne izkušnje in ki čakajo na poziv v črno vojsko, smejo napraviti izkušnje izjemoma neposredno prej, ko morajo pod orožje, in sicer izjemoma še prej, preden se konča semester. Podrobnosti se zvedo pri dekanatih pravnih fakultet.

MEDNARODNA »RDEČA ZVEZDA«.

Švicarska društva za varstvo živali nameravajo ustanoviti takozvano mednarodno »Rdečo zvezdo«, ki bo imela isto nalogo za v vojni ranjene in obolele živali, kakor »Rdeči križ« za vojake. Na mednarodni konferenci, ki se sestane dne 24. julija v Ženevi, bo predlagano, da naj se zaprosi švicarski zvezni svet, da naj prevzame in prične akcijo za ustanovitev te institucije po mednarodnih pogodbah.

IZVEN ITALIJE BIVAJOČI ITALIJANI.

Graška »Tagespost« posnema po listu »Nowa Reforma« statistiko izven Italije bivaajočih Italijanov. Po zadnjem ljudskem štetju je v Avstriji 768.000 Italijanov, od teh na Tirolskem 368.000 (na 561.000 pripadnikov drugih narodnosti), na Tržaškem 119.000 (na 111.000 drugih), na Goriškem 90.000 (na 117.000 drugih), v Istri 147.000 (na 256.000 drugih). V zadnjih treh deželah so Slovenci v premoči, in sicer jih je na Goriškem 155.000, v Trstu 57.000, v Istri 223.000. Na Francoskem živi 1.100.000 Italijanov, od teh na Savojskem nad 500.000, na Korziki 300.000, v Tunisu 125.000 (proti 35.000 Francozov). V Švici je nad 300.000 Italijanov, od teh samo v kantonu Tešin 156.000.

POSLANEC DOBERNIG O NOVI UREDBI V AVSTRIJI.

Koroški poslanec Dobernig je bil te dni na letnem zborovanju solnograške nemško-svobodomiselné narodne zveze in je podal programatično izjavo za novo uredbo Avstrije. Misliti je na novo dogradnjo Avstrije. Z delom za reforme bo-

dočnosti je treba začeti takoj. Nepremično podlago mora tvoriti tesna zveza med ljudstvom, državo in dinastijo, ki predstavlja nerazdružljivo celoto. Na taki podlagi moremo zgraditi pomlajeno Avstrijo, v kateri se dragocene moči, ki so šele v časti vojne prišle do veljave v vsej veličini, morejo smoteno porabiti in se ne smejo več razcepljati, kakor so se poprej. Ne glede na druge temeljite obnovitve bo nujno potrebna reforma uprave in parlamenta. Pri poslednji pa treba ohraniti načelo splošne volilne pravice. Med najvažnejše naloge prihodnje Avstrije sodi skrb za izpopolnitev vojske in za ojačenje gospodarske samooskrbe, kakor delo za stabiliziranje razmerja do Ogrske, in slednjič: čim tesnejša gospodarska zveza med monarhijo in nemško državo.

ZA STIKE MED OGRSKIMI IN AVSTRIJSKIMI PARLAMENTARCI.

Madjarski list »Az Est« priobčuje razgovor svojega poročevalca s predsednikom avstrijske poslanske zbornice Sylvestrom, ki je rekel:

Za vse slučaje bi bilo koristno in smoteno, ako bi ogrski in avstrijski parlamentarci prihajali na neobvezne sestanke v svrhu izmenjavanja idej.

Odkrito priznava, da je pripravljen poprijeti tozadevno iniciativo, posebno še, ako bi vedel za gotovo, da se ta ideja ugodno sprejme v ogrskem političnem svetu. Dr. Sylvester je zlasti gospodarska vprašanja označil kot taka, da bi mogla biti predmetom takih razgovorov. Uravnava gospodarskega razmerja med Avstrijo in Ogrsko bi se mogla vršiti ob veliko ugodnejših predpogojih, nego kdaj poprej. Posebno v vprašanjih bodoče trgovinske politike glede balkanskih držav bi bila taka izmenjava jako primerna.

»NEMŠKO-ČEŠKI ODBOR«.

na Dunaju je izdal nastopni proglas: Somješčani! Bolj nego kdaj je pridobila na pomenu beseda Palackega, da bi morali Avstrijo ustvariti, ako bi je ne bilo. Veliki čini naše vojske zbuja tudi v omahujočih in neodločnih zopet vero, da spoznavajo, da le svobodno združenje germanstva in slovanstva more nuditi vsej kulturni skupnosti osvoboditev od strahu za obstanek temne reakcije in sovraštva med ljudmi. Prišel je čas, ko morata oba naroda, podobno razdvojenima bratoma, začeti, da ne bosta videla drug na drugem, kar je slabega, marveč, kar je dobrega ter da bosta dajala človeški slogi prednost pred čuvstvom neprijaznosti. Ko jih je pozval cesar, so stali vsi narodi Avstrije za njim, sedaj pa je prišel dan, ko naj tudi doma stoji drug drugemu ob strani. Zmirite se! Sledite zastavi kulturnega človeštva! Potrebujete skupne državne zveze, in skupnost potrebuje vašega sodelovanja. Slovanska duša — osvesti se! V veden znak za to pozivlja proglas na podpisovanje vojnega posojila in je za nemško-češki odbor podpisan dr. Henrik Herbatschek, odvetnik na Dunaju.

NAŠA UPRAVA NA RUSKEM POLJSKEM.

Iz glavnega poročevalskega stana poročajo: Najvišje armadno povelje je izdalo dnevno povelje, ki se bavi z ustanovitvijo vojaških gubernementov v zasedenih pokrajinah Ruske Poljske. Po tem povelju se bo iz sedanjega upravnega

okolja enega armadnega etapnega poveljstva z okraji Dombrova, Oklusz, Miechov, Wloszczowa, Pinczow, Stopica in Kielce ustanovil c. in kr. vojaški gubernement Kielce, iz sedanjega upravnega okolja armadnega etapnega poveljstva Noworadomsk, Petrikov, Opoczno in Konskie c. in kr. vojaški gubernement Petrikov. Sedež vseh uradov bo v vojaškem gubernementu Kielce začasno Miechov, pozneje Kielce, v vojaškem gubernementu Petrikov pa glav. mesto tega gubernementa. Oba vojaška gubernementa sta direktno podrejena najvišjemu armadnemu poveljstvu, oziroma najvišjemu etapnemu poveljstvu.

RESNA STATISTIKA.

Zadnji statistični zvezek, ki jih mesečno izdaja ogrski statistični urad, kaže žalostne pojave v letu 1914. Število porok je bilo znatno manj, nego v poslednjih treh letih in zaostaja daleč za povprečnim številom zadnjih treh let. (149.154 nasproti 195.030 v letu 1913, 182.373 v letu 1912. in 193.482 v letu 1911.). Temu padanju je vzrok vojna. Ali več skrbi dela nazadovanje rojstev (74.058 ali 43.3 na tisoč nasproti 735.226 v letu 1913, 182.373 v letu 1912. in 193.482 v letu 1911.). To nazadovanje se v zadnjih treh letih opaža vedno bolj in postaja vedno večje. Sicer so tudi slučajni smrti redkeje, vendar za 2 od tisoč umrljivost večja, nego število rojstev.

VOJNA IN ŠOLE.

»Pester Lloyd« piše: Kakor poročajo iz Aten, so zaradi odredbe italijanske vlade zaprli vse italijanske šole v Carigradu, ne da bi čakali na izkušnje. Profesorji in učitelji teh šol so odpotovali v Italijo. Tudi italijanske šole v Romuniji so prenehale s poukom. — Italijanski kralj je ukazal, da zapro vsa italijanska vseučilišča. — Na južnem Tirolskem so v laškem delu dežele zaprli vse šole, v nemškem delu, v kolikor je prišlo v šole vojaštvo. — V Gradcu ne mislijo predčasno zaključiti pouka na srednjih šolah. V kolikor je v šole prišlo vojaštvo, so dobili nove šolske prostore v zasebnih hišah.

CESARSKA NAREDBA O VOJAŠKI OBLASTI.

Uradna »Wiener Zeitung« prijavlja cesarsko naredbo z dne 23. maja 1915 glede prenosa pravic politične uprave. Glasilo se: Na podlagi § 14. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867., drž. zak. št. 141. določam: Najvišjemu zapovedniku za vojne operacije proti Italiji določenih delov oborožene sile je dano dovoljenje, da sme v pokneženi grofiji Tirolski, v deželi Predarlški, v vojvodinah Solnograški, Štajerski, Koroški in Kranjski, v pokneženih grofijah Goriški in Gradiščanski, v mejni grofiji Istri in v mestu Trstu z njegovim ozemljem vred v varstvo vojaških interesov v območju politične uprave, v okviru političnim deželnim šefom pristojnega delokroga izdajati navedbe in dajati povelja in tiste, ki so jih dolžni storiti, k temu prisiliti. Če najvišji zapovednik to pravico porabi, mora zaukazane odredbe takoj naznati političnemu deželnemu načelniku. Politiki deželni šefi, njih podrejene politične in policijske oblasti kakor občinski predstojniki so dolžni, take navedbe in ukaze najvišjega zapovednika točno izpolnjevati in se po njih ravnati. Cesarska naredba stoji v veljavo na dan razglasitve. Z izvedbo je poverjeno skupno ministrstvo.

Dunaj, 23. maja 1915.

Franc Jožef I. r.

Stürgkh I. r., Hochenburger I. r., Forster I. r., Trnka I. r., Zenker I. r., Heinold I. r., Hussarek I. r., Schuster I. r., Engel I. r.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Učiteljice in učenke dekliške ljudske šole v Ribnici na Dolenjskem so nabrale 266 K; neimenovan nadučitelj svoji podružnici 12 K; skupaj 278 K.

V zadnji številki izkazanih K 26.115:67 Danes izkazanih K 278.—

Doslej nabranih K 26.393:67

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Josip Kuzminovič.

Dne 25. aprila t. l. je umrl v Zagrebu v bolnici usmiljenih sester Josip Kuzminovič, šolski voditelj v Stari Gradski. Bil je učitelj izrednih kreposti in vrhunski požrtvovalen član svoje učiteljske organizacije, zato zasluži, da se ga tudi slovenski učitelji spominjamo.

Rodil se je dne 13. marca 1883 v Rujevcu, kjer mu je bil oče učitelj. Nižjo realko in učiteljsko je dovršil v Petrinji l. 1901., izpit učne usposobljenosti je napravil l. 1903., l. 1913. pa izpit za meščanske šole. Služboval je v Kumarevu in Dubici, l. 1911. pa je postal šolski voditelj v Stari Gradski.

Preteklega leta mu zbolil in umrl je na sušici ljubljena žena, na isti bolezni zbolil tudi on. Šel se je zdraviti v Primorje, od tam pa je začetkom meseca aprila odšel v bolnico usmiljenih sester v Zagreb. Deset dni pred smrtjo pokliče k sebi predsednika »Saveza hrv. učitelj. društev«, Josipa Kirina, ki mu je izročil svojo oporo, glasečo se tako, da ostavlja vse svoje imetje — t. j. zavarovalno polico, pohištvo, knjižnico, perilo, obleko, sploh vse, kar je v njegovem stanovanju — z določbo, da »Saveza« osnuje iz tega sklad, ki naj iz njega dobiva podporo na sušici oboleli hrvatski učitelji in učiteljice.

To plemenito poslednje dejanje zagotavlja Josipu Kuzminoviču časten spomin med hrvatskim učiteljstvom. — Tudi mi se časteč klanjamo spominu plemenitega in zavednega hrvatskega tovariša!

Državljska vzgoja.

Nemški meščanski reformator Damaschke je izjavil na svojih predavanjih, ki jih je imel nedavno:

Sedaj obstoji državni socializem, ali v mirnih časih pride do občinskega socializma, kakor si ga nismo nikdar mislili. Ali državni in občinski socializem sta samo tedaj resnični kulturni napredek, ko se meje jasno in razločno začrtajo. Državni socializem prehaja v nevarnost za osebnost svobodo, za razvoj industrijskih moči, za opravičene samosvoje interese poedinca, če se ne potegnejo povsem jasno in ostro meje med socializmom in pravom poedinca, kjer se po njihovi naravi morajo začrtati. Ta meja leži tam, kjer kak monopol je ali ni naraven, kjer more ali ne more biti.

Mati vseh monopolov je površina zemlje, ki na njej živimo in delamo vsi in kjer moramo biti pokopani, ko je to življenje prišlo h kraju — tla in gruda, iz katere klije vse življenje. V čigar rokah je gruda, ta odloča o ljudeh, ki morajo živeti na njej. Velika usoda, ki po njej trpimo vsi in po kateri Anglija pogine, je v tem, da se z zemljiščem postopa kakor s katerimkoli blagom, ki ga morejo ljudje producirati in transportirati, kolikor hočejo, ker se je to, kar je Bog kakemu narodu enkrat dal, česar nobeno človeško delo ne more raztegniti, ta gruda, ta domovina pod našimi nogami ponižala na predmet trgovine, umazanega kupčevanja, izčrpavanja, zlorabe. Pri nas v Berlinu je prišlo že tako daleč, da je bilo od dveh milijonov ljudi, ki žive v ožjem Berlinu, le še 9000 lastnikov zemlje, a od teh je bilo devet desetih upraviteljev hipotekarnih bank. Polovica vseh stanovanj v Berlinu je le z eno sobo.

Ko so v šoli prepevali pesmi o domovini, je moral učitelj pokazati na nazorni sliki, kaj je to — domača streha! Da ta domovina ne sme biti samo last nekoliko zemljiščnih družb ali velikih bank, deloma z vnanjim kapitalom, ampak da je nekaj drugega, kar se mora postaviti pod zasebno pravo: to je menda največje, česar se nadejamo od te vojne. To je državljanska vzgoja!

Književnost.

Turci pred táborem u sv. Tylu. Depisná povest. Sepsal Julius Slapšák. — Spis byl vyznamenan čestnou obecní rady města Lublane. — Ze slovinského přeložil Adolfs Šustr. — Velké Meziříčí, Nakladatelství Aloise Šaška, knihtiskárna. — Tako se glasi češki prevod Slapšakove povesti »Turci pred Svetim Tilmom«, ki je sedaj izšla v 17. zvezku zbirke »Prostí obrázková knihovna pro českou mládež«. — Med besedilom so natisnjene podobe iz slovenskega originala. — Cena zvezku je 40 vin. — Hvalježi moramo biti prijatelju Adolfu Šustru, da seznanja češko mladež z najboljšim proizvodom naše mladinske literature.

Občno vzgojeslovje z dušeslovnim uvodom.

NB. Občno vzgojeslovje. — Sestavil Viktor Bežek.

Ravnatelj Viktor Bežek vztrajno in z nezmanjšano energijo nadaljuje svoje delo, ki je pač edino te vrste v slovenskem poljudno-znanstvenem slovstvu. — Knjiga ne kaže samo, da pisatelj popolnoma obvlada predmet, ampak dokazuje tudi, da obravnava vsako poglavje s tisto ljubeznijo in vnemo, ki napravlja na videz še tako abstraktna in pusta vprašanja tudi laiku simpatična in umljiva. Zato je, recimo, poglavje o domači vzgoji zlata vredno. Pa tudi vsi drugi odstavki pričajo, kako se da neobgledna vzgojeslovje popularizirati, da pride do zbregega imena, veljave, umevanja in — kar je glavno — uvaževanja.

O tej Bežkovi knjigi piše Simon Dolar v 2. zvezku letošnje »Vede«: »Z velikim zanimanjem in užitkom sem čital knjigo. Primerjal sem jo z raznimi knjigami enake vrste in reči moram, da srečno in uspešno tekmuje z njimi. Pisatelj nam je podal v tem snopci samostojno

delo, ki se ne naslanja na ta ali oni »vzor«. Zbral je v njej ogromno gradivo v tako lepem, lahko umljivem slogu, da knjigo težko odložiš, dokler je nisi prečital. Poučarjam, da se Bežek ni odtgnil nobenemu modernemu pedagoškemu problemu. Upošteval je s spretno roko zdravo jedro različnih vzgojnih smeri, kakor so intelektualizem, naturalizem, socializem, politizem, individualizem, etizem in estecizem, ter uvažuje vzgojni ideal: harmonsko vzgojo. Teorija in praksa sta v lepem skladu. Koliko navodil za vzgojevalce in vzgojevalke, za učitelje in roditelje — posebe še za naše razmere — prava ljudska knjiga! Ni mi treba posebe priporočati dobre knjige, saj se sama najbolje priporoča. Opozoril bi samo naše starše, naj jo s pridom čitajo in si prilaste obilo njenih zlatih nauk. Knjiga me navdaja z najboljšo nado, da bo i ostali del Bežkovega »Vzgojeslovja« — didaktika in zgodovina — tvoril dragocen knjižni zaklad.

Od ocenjevalca Dolarja izrečeno opozorilo naj udeležiti naše učiteljstvo, ki ima največ prilike, da prihaja v dotiko s starši. Potem bo dobra Bežkova knjiga rodila tudi dober sad!

—t—l.

O »šolskih občinah« vobče in posebe. Tako je naslov strokovnjaško pisani razpravi, ki jo objavlja tovariš Pavel Flerè v letošnjem 2. zvezku »Vede«.

Andrej Rapè: Mladini. — IV. zvezek s 14 slikami (strani 94); V. zvezek s 2 slikami (strani 88). — Ljubljana 1915. — Izdalo in založilo »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani«. — Natisnila Učiteljska tiskarna. — Cena vsakemu zvezku po 1 K, s poštno 20 vin. več. — Oba zvezka sta nadaljevanje Rapèovih zbranih spisov za mladino. IV. zvezek obsega 12 povesti, V. zvezek pa 10 povesti. — Vse so pisane v tistem prijetnem, lahkem slogu, ki je lasten spretnemu Rapèovemu peresu. — Ljubeznivi pripovedovalec je realističen v opisovanju prizorov iz mladega življenja, a lepo mu poje tudi struna poezije, kadar silka izpreminjavo prirode in odkriva raznoliko življenje src in duš. Odkod in zakaj to? Rapè pozna naš mladi svet, lepote in veselja srca, ki ga razume. Oboje ima Rapè, zato mladina ne odklanja njegovih spisov, ampak jih vesela sprejema v dar, ker so odsev in odmev nje same: kakor bi sebe gledala v zrcalu, ki ne potvarja in ne lepotiči, temveč govori pristno resnico. — Pohvaliti moramo tudi opremo knjig. Zadovoljni pa nismo, da se porablja jo klišei, ki so ilustrovali že prej v drugod druge spise in ki so bili natisnjeni v knjigah drugih pisateljev istega založništva. Ilustracija bodi ponazorila in sestavni del enega spisa, sicer razprši iluzijo. Torej je bolje v takem primeru, da je ni.

Pavel Flerè: Babica pripoveduje... II. — V Ljubljani, 1914. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — Str. 64. — Cena vezanemu izvodu 60 vin., po pošti 10 vin. več. — Tudi tem 14 pravljicam je vzel pisatelj snov iz Streklejevih slovenskih narodnih pesmi in iz hrvaških narodnih pesmi (izdaja »Slovenske Matice« v L. 1913.). — S spretno roko je obdelal Flerè vabljivo snov in jo v jeziku in slogu, ki se na mnogih mestih najtesneje naslanja na izvirnik, podal v vencu babičinih povesti slovenski mladini v razvedrilo in zabavo. — Narodna poezija je dragocen zaklad, zato je prav, da ga odklepamo radoznalemu duhu otroškemu. Pričujoča knjižica brez dvoma zbudi v mnogoterem mladem bralcu radovednost, kako je ta snov obdelana in povedana v pesmi sami. Ali bi ne kazalo, da se iz globokega vrelca narodne pesmi natoči mladini v pristni obliki to, kar je zanjo? Saj taki pesmi, povedani v prozi, tako rada odpade ona očarljivost in naivnost, ki je značilna zanjo. Naj Flerè, ki se je gotovo mnogo pečal s tako poezijo, poizkusi to! — Knjižica, ki je sicer čedno tiskana, bi pridobila za 100%, ako bi jo krasile prikladne ilustracije. Izdatkov nam ne sme biti žal, ako hočemo poklanjati mladini književna darila, ki naj blažeče in razvedrilo vplivajo nanjo! Ako je mladina naš zaklad, ga dvigajmo in brusimo in biseri in demanti!

Srednješolske vesti.

Ravnatelj JULIJ GLOWACKI.

Umril je v Gradcu v pokojeni bivši ravnatelj mariborske gimnazije Julij Glowacki v 68. letu svoje starosti. Vzgojil je na mariborskem zavodu mnogo generacij naše štajerske inteligence. Njegovi bivši dijaki ohranijo blagemu, zaslužnemu šolniku prijazen in hvaležen spomin. — Eden njegovih učencev piše o njem: Pokojnik je deloval kot profesor v vseh naših spodnještajerskih gimnazijskih mestih, in malo bo naše mlajše in tudi starejše inteligence, ki bi ga kot učitelja ne bila spoznala — in kar je glavno, ki bi mu tudi ne ohranila ljubelega spomina. V Ptuj in Celju je učil Glowacki realne predmete, v Mariboru sem ga slišal učiti psihologijo. Ni se vezal nikoli na mrtvo črko, predaval je prosto, tupatam celo dovtopno. Znal je biti strog, a v tisti strogosti ni bilo čutiti kake malenkostne in sovražne odurnosti. — Znanstveno se je bavil pokojnik z rastlinstvom in napisal o flori našega Krasa več razprav. Mesto ravnatelja na mariborski gimnaziji je izborno izpolnjeval; nikdar nismo imeli slovenski dijaki kake prilike za pritožbo. V srcu se je čutil pokojnik sam Slovana, dasi tega javno ni veliko kazal; rad je kupoval slovenske knjige. Naša srednješolska mladina je imela v njem izvrstnega vzgojevalca in prijatelja. Naj mu bo zemlja lahka!

Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu se je vršila te dni obravnava proti 8 dijakom in 2 obrtnikom iz Mostara zaradi tajnega društva »Srbska dijačka omladina«. Obsojeni so bili dijaki Mastilović, Grglić in Lalić na 1 leto, Ismet Šarić Grdjić, Mitrović, Bratić in Misita na 10 mesecev težke ječe. V kazni se jim vračuna 6 mesecev od 9 mesečnega preiskovalnega zapora. Obrtnika Doder in Pavlić sta bila obsojena na 1 mesec ječe.

V VIII. činovni razred s 1. junijem t. l. so pomaknjeni profesorji na kranjskih srednjih šolah: Kuno Hočevnar, dr. Jožef Jerše, Adolf Raimondi degli Astolfi, dr. Dragotin Lončar, Andrej Plečnik in dr. Matevž Potočnik.

Učiteljski zbor slov. gimnazije v Gorici je daroval podpornemu zalogu »Simon Gregorčič« 27 K namesto vencia na krsto gospe profesorja Povšiča.

Poročil se je dr. Alojzij Maček, profesor na gimnaziji v Celju, z gđ. Margareto Ungarjevo.

Učiteljske v Gradski so dne 21. maja zaprli.

Zaključeno šol. V Ljubljani so zaključili šolsko leto na obeh slovenskih gimnazijah, na realki in na obeh učiteljskih. V teh poslopih sta nastanjeni pošteno ravnateljstvo in ravnateljstvo državnih železnic. — Dijaki in dijakinje dobe izpričevala dostavljena po pošti na dom.

Povišanja v šolski službi. V osmi činovni razred je uvrščen okrajni šolski nadzornik Franc Gaberšček, profesor na ljubljanskem učiteljskišču.

Kranjske vesti.

— **Vodstvo deklškega liceja** je po dogovoru mestne občine z naučnim ministrstvom tudi nadalje poverjeno profesorju Ivanu Macherju.

— **Trgovska in obrtna zbornica** je na svoji zadnji seji izvolila svoje zastopnike v šolske odbore obrtnih-nadaljevalnih šol. Izvoljeni so bili: za Potojno Adolf Jurca, lesni trgovec; za Ribnico Filip Peterlin, usnar; za Radovljico Leop. Fürsager, trgovec in zbornični član; za Bled Ivan Rus, trgovec; za Kropo Fran Šolar, vodja žrebljarske zadruge; za Kranj Ivan Rakovec, tvorničar in zbornični član; za Škofjo Loko Fr. Babič, krojaški mojster; za Tržič Fran Deu, strojar; za Rudolfovo Adolf Pavzer ml., zasebnik; za Krško Anton Omersa, črevljarski mojster; za Vrhniko Josip Lenarčič, tvorničar; za Št. Vid nad Ljubljano Simon Juvan, krojaški mojster; za Smarino pri Litiji Ivan Razboršek, trgovec; in za Zagorje-Topolce Dragotin Korbar, gostilničar. — Za zborničnega zastopnika v kuratoriju slovenske trgovske šole v Ljubljani je bil izvoljen zbornični predsednik Ivan Knez.

— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. okrajni šolski svet v Litiji je imenoval bivšo učiteljico Pavlo Pelkovo za supletinjo na ljudski šoli Toplice-Zagorje. — C. kr. okr. šolski svet ljubljanske okolice je poveril na mesto k vojakom odidega nadučitelja Janka Grada učitelja Ivana Čepona z začasnim vodstvom ljudske šole v Mostah.

— **Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani** je tukajšnji šoli naklonila podporo 30 K. Velikodušni darovalki najsrčnejša zahvala! — Krajni šolski svet in šolsko vodstvo Drenov grič.

— **Društvo »Radogoj«** je izročil potom mestnega magistrata ljubljanskega plemenit obrtnik, ki noče biti imenovan, znesek 500 kron. — Naj sprejme neznan rodoljub tem potom iskreno zahvalo za svoj plemeniti dar!

— **V ruskem ujetništvu** se nahaja tovariš Miro Trošt, nadučitelj v Dolenji vasi pri Ribnici. Ujet je bil dne 22. marca. Na mesto (Tumaja) je prišel dne 20. aprila, kjer je 50 ujetnikov pri nekem grofu. Podčastniki nadzorujejo, ostali delajo vse potrebno na polju. Hrane ima dovolj, kakor piše.

— **Kmetska posojilnica za ljubljansko okolico** je blagovolila med drugim podeliti podporo tudi društvu vpojenega učiteljstva 100 kron. — Za ta velikodušni dar se odbor tega društva v svojem in imenu vseh članov prav iskreno zahvaljuje.

— **Učenke deklške ljudske šole v Ribnici** so bile letos prav pridne. Izdelale so za naše vojake in ranjence: 12 srajc, 136 robcev, 68 parov obojnikov, 61 parov zapestnikov, 19 parov nogavic, 41 parov palčnikov, 79 snežnih oglavnic, 18 parov dokolenic, 5 pasov, 134 parov nogavic iz Bielrothovega papirja in 3900 papirnatih podplatov. Denar za volno in papir — 266 K — so nabrale učiteljice in

učenke. Izdelovale pa so te razne predmete prav pridno učenke IV. in V. razr.

— **Povišanje.** Josip Pavčič, c. kr. učitelj na vadnici ljubljanskega učiteljskega, je uvrščen iz X. plačilnega razreda v IX. plačilni razred.

— **Umril je v Cerkljah na Dolenjskem** posestnik in gostilničar Alojzij Marinkšek. Rajniki je bil predsednik Ciril-Metodove družnice in iskren prijatelj šolstva. — Časten mu spomin!

Štajerske vesti.

TEREZIJA KENETOVA.

Učiteljski zbor štirirazredne ljudske šole v Globokem pri Brežicah javlja tožno vest, da je njegova najdražja koleginja, učiteljica Terezija Kenetova, po kratki in mučni bolezni, stara 24 let, dne 21. maja t. l. zjutraj preminula. — Nepozabno pokojnico smo pokopali v nedeljo, dne 23. maja. — Bodi ljubeznivi, zvesti in marljivi tovarišiči ohranjeni najblajši spomin!

— **Zahvala.** Podpisana se srčno zahvaljuje velečastitemu gospodu Avgustu Jagru, župniku v Galiciji, za darovanih 10 K. Za to vsoto je podpisana nakupila volne in je napravila nogavice za naše vrle bojovnike. — V Pirešci, dne 22. maja 1915. — Ana Hrevatinova, učiteljica v Pirešci.

— **Šole v Mariboru.** Iz Maribora poročajo, da so tamkaj zaprli vse šole.

— **Občni zbor »Slovenskega čebelarstva društva na Štajerskem** se vrši v nedeljo, dne 6. junija, ob 2. uri popoldne v društvenem čebelnjaku pri deželni kmetijski šoli v Št. Jurju ob Južni železnici po običajnem vzporedju, namreč s poročili tajnika, blagajnika in volitvami. — Gospod Jurančič napravi en umeten roj ter predava o njem. — K obliki udeležbi vabi za odbor Tom. Kurbus, t. č. predsednik.

— **Poljaki v Mariboru.** Iz Maribora priobčuje krakovska »Nowa Reforma« daljši dopis, ki pravi tudi to-le: S podporo okrajnega glavarja dr. Weissa in okrajnega šolskega nadzornika Dreflaka se je v Krčevini pri Mariboru otvorila štirirazredna poljska ljudska šola. Trije razredi so nastanjeni v šolskem poslopju, za en razred pa so najeli sobo v privatni hiši. Na poljski šoli poučujeta učiteljici Marja Bandrowska in Mihalina Fialkowska ter katehet Lukasik. Več poljskih dečkov obiskuje mariborsko gimnazijo in realko. Učne knjige sta jim brezplačno preskrbeli ravnatelj dr. Tominšek in dr. Bittner.

— **Iz Loke pri Zidanem mostu** nam pišejo: Na severnem bojišču je bil ranjen praporščak Stanko Jurko, sin razborškega šolskega vodje tovariša Blaža Jurka. Sedaj se zdravi na Dunaju v vojaški bolnišnici.

Goriške vesti.

— **Danilo Čebular**, c. kr. davčni asistent v Sežani, sin v pokojnega profesorja Čebularja v Gorici, je bil odšel na bojno polje in se je hrabro boril na severnem bojišču. Prišel je v rusko ujetništvo in je bil v bolnišnici v Nižnem Novgorodu umrl dne 27. novembra 1914. Sedaj je bila uradno sporočena njegova smrt.

— **Goriški deželni odbor** se je preselil na Dunaj in bo uradoval odslej tam. Odšlo je na Dunaj več deželnih uradnikov z deželnim glavarjem dr. Faiduttijem vred; izmed deželnih odbornikov sta odšla na Dunaj dr. Flego in dr. Pinavčig.

— **Občinski svet v Gorici** je razpuščen. Imenovan je vladni komisar.

— **Furlansko sirotišče.** To sirotišče ima biti v kratkem otvoreno. Vsi župani furlanskega dela dežele in duhovniki so dobili povabilo, naj naznanijo vse sirote iz vseh svojih občin, ki naj se sprejmejo v sirotišče; treba naznaniti tudi ime in priimek rajnega očeta; ako je bil vojak, njegovo šaržo, ali je padel na bojnem polju, ali je umrl na posledicah ran ali bolezni, dobljene v vojni; to treba tudi uradno dokazati. Treba naznaniti dalje ime pokojne matere in prispevek ki bi ga plačevala občina za siroto. — Deželni glavar dr. Faidutti se je peljal te dni zaradi tega na Dunaj, da se udeleži seje osrednjega odbora za varstvo otrok in oskrbo mladine in tam izpregovori o sirotišču ter mu izposluje kako podporo. — Tako sirotišče v današnjih časih, to je nekaj človekoljubnega, dobrega. Slovenci imamo tudi povod za slovensko sirotišče. Kaj takega, kakor v Furlaniji, naj se stori tudi za slovenske sirote.

Tržaške vesti.

— **Vladni komisar v Trstu.** Namestnik baron pl. Fries-Skene je poveril začasno upravne posle mestne občine tržaške namestništvu svetniku Ivanu Krekich-Strassoldo pl. Trenlandu. Župan mu je že izročil občinske posle.

— **Tržaško namestništvo v Postojni.** Uradno se razglašja, da sta c. kr. namestništvo za Primorsko in čekovni oddelek namestniškega računskega oddelka prenesla svoj uradni sedež v Postojno, in sicer v poslopje c. kr. okrajnega glavarstva.

— **Meščanska straža v Trstu.** Za vzdrževanje reda in varnosti se je s privolitvijo cesarskega komisarjata v Trstu ustanovil poseben zbor meščanske straže kot oboroženi izvrševalni organ za določene naloge, namreč za javni mir, za pomoč v nujnih slučajih, za redno razdelitev živil in varstvo javne in zasebne imovine.

— **Uvrstitev oproščencev.** Vsi dosedaj aktivne službe oproščeni nameščenci uradov, šol, industrijskih, trgovskih in drugih podjetij, ki so morala zaradi vojnih dogodkov svoje delovanje ustaviti, se morajo — v ogib kazenskih nasledkov — takoj predstaviti svojemu dopolnilnemu krdelu, dopolnilnemu poveljništvu, oziroma črnovojniškemu poveljništvu.

— **Šolski pouk na tržaških šolah.** V »Edinosti« čitamo: Po sprejetih informacijah moremo poročati, da je njegova ekselencia gospod namestnik ukrenil, da se bo redni šolski pouk nadaljeval brez razlike na vseh šolah v mestu vse do konca šolskega leta. Ni izključeno, da bi se moglo šolsko poslovanje raztegniti tudi preko velikih počitnic. — Mnogo je Tržčanov, ki žele, da bi tudi obrtne-nadaljevalne šole in podobne šole zopet začele s poukom. To bi bilo prevesem v moralnem interesu mladine, ki je sedaj večinoma prepuščena sama sebi; ker ni doma očetov, da bi jo nadzirali in čuvali pred propadjo.

— **Deželni šolski nadzornik Fran Matejčič** je daroval v počestitev spomina svojega sošolca in prijatelja poslanca prof. M. Mandiča CMD za Istro 20 K, Dijaškemu podpornemu društvu v Pazinu 20 K, moški podružnici CMD v Trstu 20 kron in ženski podružnici CMD v Trstu 10 K.

— **Občni zbor ženske podružnice CMD.** Poročilo blagajničarke gospodične Streklejeve se je glasilo: V tem letu je izbruhnila svetovna vojna, in naravno je, da je to jako neugodno vplivalo na delovanje naše podružnice, vendar pri vsem tem dohodki niso zaostali pred onimi prejšnjih let. Na tem imamo zahvaliti veliko požrtvovalnost vseh naših rodoljubnih slojev. Račun kaže: Dohodki: Preostanek 1913. leta 1480 K 13 vin., darovi 437 K 53 vin., cvetični dan 4269 K 66 vin., Ciril-Metodov ples februarja 1914 500 K, dar posojilnice 200 K, Božičnice (darovi) 3863 K 36 vin., udnina 158 K, skupno 10.968 K 68 vin. Troški: Vrtec Rocol 500 kron, razni stroški 55 K 40 vin., poštnina 15 K, tiskarna 60 K 50 vin., 485 parov črevljev 2530 K 90 vin., 535 obleke 1138 kron 20 vin., poslali v Ljubljano 4500 K, skupno 8799 K. — Preostanek 2169 K 68 vin. Izrekam srčno hvalo vsem, ki so delovali, da smo dosegli tako lep uspeh.

— **V vojaške je odšel tudi državni in deželni poslanec dr. Otokar Rybač**, ki je bil potrjen pri zadnjem prebiranju dru-

Če gospodinja ne ve, katero primes naj vzame k zrnati kavi, naj poskusi Kathreinovo Kneippovosledno kavo.

Popolnoma bo zadovoljna.

Pri poskusu je pital, prost, na predpis kuhano. Dobila povsod. Kdor hoče kaj zanimivega čitati o tej stvari, naj piše Kathreinovim tovarnikom na sledečo kavo: c. dr., Dunaj 1., Annagasse 61. a.